

सम्पादकीय

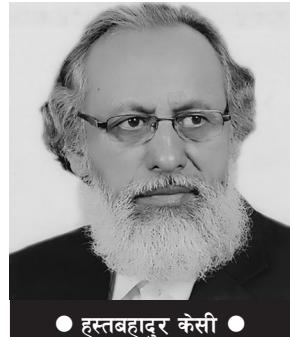
देश उपनिवेशमा परिणत हुँदै

कुट्टीनीतिक वृत्तमा एउटा भनाइ निकै चर्चित छ- देशको दील हुँदैन, स्वार्थ मात्र हुँच। तर नेपालले आफ्नो राष्ट्रिय स्वार्थलाई निश्चित नगर्दा यहाँ विदेशी स्वार्थहरूको क्रिडास्थल बन्न पुग्यो। हेर्दा हेर्दै देश उपनिवेशमा परिणत हुँदै गएको छ। नेपालको स्वाधीनता, सार्वभौमिकता र भौगोलिक अखण्डता केवल नाममा मात्र सिमित छ। यहाँको शासन प्रशासनमा विदेशी शक्तिकेन्द्रहरूकै डिजाइन हावी भएर गएको छ। विदेशी शक्तिकेन्द्रहरूको दलालीमा मात्रै यहाँको संसदीय व्यवस्था टिकेको छ। विदेशी शक्तिहरू खासगरी अमेरिका, भारत र चीनबीचको त्रिपक्षीय शक्ति संघर्षको अखडामा परिणत हुन पुगेको छ नेपाल। यहाँका दलाल संसदवादी शक्तिहरू उनीहरूबीचकै अन्तर्रिवोधरूपमा खेलेर अहिलेसम्म सत्तामा टिक्दै आएका छन्। तर अब यहाँका दलाल शक्तिहरू शक्तिराष्ट्रहरूको यसरी माखेसाङ्गालोमा परिसकेका छन् कि अब उनीहरू चाहेर पनि त्याहाँबाट उम्कन सक्ने स्थितिमा छैनन्। राष्ट्रधाती एमसीसी, एसपीपीदेखि नागरिकता विधेयकसम्म, लिम्पियाधुरा-लिपुलेक-कालापानीदेखि आन्तरिक मामिलाको माझ्को मेनेजमेन्टसम्म विशेषत: भारतीय विस्तारवादी र अमेरिकी साम्राज्यवादी हस्तक्षेपले नेपाल देशबाट उपनिवेशमा परिणत भइसकेको अनुभूत हुँछ।

आजसम्म असंलग्न र पञ्चशीलको सिद्धान्तमा आधारित पराष्ट्र नीतिका कारण नेपालको स्वाधीनता, सार्वभौमिकता र भौगोलिक अखण्डताको रक्षा हुँदै आएको थियो। तर अमेरिकाको एमसीसी पासदेखि एसपीपी र नागरिकता विधेयकसम्म आझपुदा नेपाल इन्डो-अमेरिकन ब्लकमा ढल्केको जो कोहीले अनुभूत गर्न सक्छ। इन्डो-अमेरिकन सुरक्षा छाताभित्र पुगेको नेपालले अब चीनसँग सन्तुलनकारी कुट्टीनीति सञ्चालन गर्न सक्दैन र चीनको सुरक्षा चासोको पनि नेपालले सम्बोधन गर्न सक्दैन। ढिलो चाँडो नेपाल एक चीन नीतिबाट पनि पर्छ हद्दम पुग्छ र अमेरिकाको एउटा गुलाम राष्ट्रमा परिणत हुन पुग्ने देखिन्छ। तर चीनका विरुद्ध नेपालको भूमि प्रयोग हुने स्थितिमा चीन पनि चुप लागेर नबस्ने स्पष्ट संकेत र सद्देश हालै नेपालको चार दिने भ्रमणबाट फर्किएका चिनियाँ कम्युनिस्ट पार्टीका विदेश विभाग प्रमुखले दिइसकेका छन्। विडम्बना के छ भने चिनियाँ नेतासँग वान दु वान वार्ता गरेको दुईदिनभित्र दिल्ली गएर सबै गोप्य कुरा भारतीय शासकहरूलाई सुनाउन थालेपछि देउवा प्रचण्डहरूलाई चीनले अब कसरी विश्वास गर्न सक्छ? कम्युनिस्टको नाममा विस्तारवाद र साम्राज्यवादको नाइगो दलाली गर्ने पार्टीहरूले कम्युनिस्ट नामकै बद्नाम गरेका छन्।

यस्तो अवस्थामा अब देशको स्वाधीनता, सार्वभौमिकता र क्षेत्रीय अखण्डताको रक्षा भनेको यो देशका सच्चा देशभक्त, कम्युनिस्ट, वामपन्थी तथा क्रान्तिकारी शक्तिहरूबाहेक अरुबाट सम्भव छैन। त्यसका लागि अब सच्चा देशभक्त, वामपन्थी तथा क्रान्तिकारी जनताको प्रतिनिधित्व गर्ने शक्तिहरूले वृहत रूपमा मोर्चाबन्दी गर्दै वृहत राष्ट्रिय प्रतिरोध आन्दोलनको उठान गर्नुपर्छ। यो ऐतिहासिक रूपले अपरिहार्य बन्न पुगेको छ। यसको गहिरो बोध नेपालको माया हुने विश्वभर छारिएर रहेका होके नेपालीमा हुन जरुरी छ। जनताको संर्घण्ठले मात्रै देशको स्वाधीनताको रक्षा गर्न सक्छ। इतिहासका निर्माता जनता हुन्। जनताको तागत अजेय हुँच। बडे बडे शासकहरूलाई सडकमा पछार्ने तागत जनतासँग नै हुँच। राष्ट्रिय प्रतिरोध जनसंघर्ष निर्विकल्प बन्न पुगेको छ।

पार्टी सुदृढीकरण अभियान सम्बन्धमा

● हस्तबद्धहारु केसी ●

हाम्रो पार्टी नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (क्रान्तिकारी माओवादी) को २०७९ जेठ २५ गते देखि ३१ गते सम्म काठमाडौंमा बसेको ऐतिहासिक बैठकले पार्टी छ महिने सुदृढीकरण अभियान सञ्चालन गर्ने निर्णय गर्यो। आप पार्टी पक्किलाई, आप पार्टी संगठनहरूलाई दारानीक, वैचारिक, राजनीतिक, सांस्कृतिक रूपले सुदृढ बनाउने उद्देश्ये यस छ महिने पार्टी सुदृढीकरण अभियान सञ्चालन गर्ने निर्णय।

कम्युनिस्ट पार्टी सर्वहारा वर्गको संगठित राजनीतिक अग्रदस्ता हो। नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (क्रान्तिकारी माओवादी) महान् नयाँ नेपाली जनवादी क्रान्तिको नेतृत्व गर्ने, हाम्रो पार्टीको समग्र कार्यको नेतृत्व गर्ने केन्द्रीय शक्ति हो। त्यसे भएर यस विषयमा कमरेड माओवाले भन्नुभएको छ, एक नयाँ, एक लडाकु पार्टी, एक क्रान्तिकारी पार्टीको आवश्यकता छ। यस्तो साहसिलो पार्टी जसले सत्ता प्राप्त गर्ने संघर्षमा सर्वहारा वर्गको नेतृत्व

कमरेड माओका भनाइहरू मनयोग्य छन्। हाम्रो देश अहिलेसम्म पनि अर्थ- समन्ती र नवउपनिवेशिक अवस्थामै छ। यस देशमा गरिने क्रान्ति नयाँ जनवादी क्रान्ति नै हो। नयाँ जनवादी क्रान्ति पार्छ मात्र हामीले वैज्ञानिक समाजवादमा पुग्ने बाटो तय गर्नेछौं। अहिले हाम्रो पार्टीले सशस्त्र जनविद्वान मार्फत महान् नयाँ नेपाली जनवादी क्रान्ति सम्पन्न गरेर वैज्ञानिक समाजवादमा पुग्ने सामरिक कार्यिदाशका साथ क्रान्तिका कामहरू तयारी गरिरहेको छ।

हाम्रो देशमा साम्राज्यवाद र दलाल तथा नोकरशाही हुँजीवाद तथा सामन्तवादका यी दुईवटा पहाड नम्भत्काई महान् नेपाली क्रान्तिका कार्यभारहरू पुरा गर्न सम्भव छैन। आज हाम्रो पार्टी यिनै दुईवटा अंजगका पहाडहरू भत्काउने रणनीतिक कार्यिदाशका साथ अगाडि बढिरहेको छ।

यी माथि उल्लेखित कार्य पुरा गर्नका निर्मित पहिलो नम्भरमा - हाम्रो पार्टी सैद्धान्तिक रूपले बलियो हुन र गराउन आवश्यक छ। अर्थात् हाम्रो पार्टीलाई मार्गीनिर्देशन गर्ने मार्क्सवाद - लेनिनवाद - माओवादले लैस हुन, कलितो हुन आवश्यक छ।

दोस्रो नम्भरमा - पार्टीका हरकामिटहरू अर्थात् केन्द्रीय समितिदेखि तल्लो स्तरको सेल समितिसम्म सुदृढ हुन जरुरी छ। किनभने पार्टीका होके तहका समितिहरू सम्बन्धित तहका नेतृत्वादी अंग हुन्। उनीहरू हप्रकारले अर्थात् दार्शनिकरूपले, विचारधारात्मक रूपले, वैचारिक - राजनीतिक रूपले, सांगठनिक रूपले, सांस्कृतिक रूपले समेत सुदृढ (बलियो) हुन जरुरी हुँच। किनभने पार्टीका होके संगठनहरू आप पार्टीका खाम्बा हुन्।

तेस्रो नम्भरमा पार्टीका होके समितिहरू अनुशासित हुन जरुरी हुँच। अनुशासन विनाका पार्टी

क्रान्ति हुनुपर्छ भने क्रान्तिकारी पार्टी हुनैपर्छ। क्रान्तिकारी पार्टी बिना, मार्क्सवादी - लेनिनवादी क्रान्तिकारी सिद्धान्त र क्रान्तिकारी पद्धति अनुसार बनेको पार्टी बिना, साम्राज्यवाद तथा यसका दलालहरूलाई पराजित गर्न मजदुर - वर्ग र विशाल जन - समुदायलाई नेतृत्व गर्नु असम्भव छ।

- माओत्सेतुड, संसारका क्रान्तिकारी शक्तिहरू एकगठ होज, साम्राज्यवादी आक्रमणका विरुद्ध जुध (नोभेम्बर १९४८)

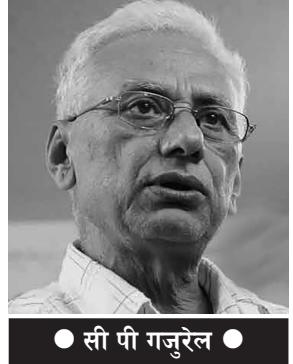
क्याडरहरूबाट आप पार्टी पक्किलाई बलियो बनाउन सकिदैन र अनुशासन बिनाको कम्युनिस्ट पार्टीले क्रान्तिको नेतृत्व गर्न सक्ने कुै आैदैन। आत्मालोचना र आलोचनाको माध्यमबाट होके सरकार पार्टी छ महिने सुदृढीकरण अभियान सञ्चालन गर्ने निर्णय गर्यो। आप पार्टी पक्किलाई, आप पार्टी संगठनहरूलाई दारानीहरू तहसम्म मालेमावादका आधारभूत सिद्धान्तहरूका बारेमा अनिवार्य रूपमा स्कुलिलड दिने र स्कुलिलड काम हुँदैछन्।

मालेमावादका आधारभूत सिद्धान्तहरू नपाइकन, नजामिनक सारा संसारलाई बुडन र बदलन असम्भव हुँच। पार्टीका होके तहका नेता - कार्यकर्ताहरूमा विश्वदृष्टिकोण पैदा गर्ने र विश्वदृष्टिकोणमा रूपान्तरण हुनका लागि पार्टी समग्र विषयमा विश्वविद्यापी रूपमा प्रशिक्षण दिताउने पार्टीले योजना तर्फामा तर्फामा गर्ने आधारभूत सञ्चालनको सञ्चालन गर्ने आपामा अपक्किलाई सुदृढ बनाउने काम।

पार्टीले आपामा नेता - कार्यकर्ताहरूको संरक्षण गर्ने सवालमा गंभीर बन्नुपर्छ। माथि पनि आपामा सुदृढीकरणको सञ्चालन गर्ने आपामा निर्मित दर्शन मूलतः मार्क्सवाद, मार्क्सवादी दर्शनको समग्र विषय नै हो। त्यसको निर्मित दर्शन मूलतः मार्क्सवाद, मार्क्सवादी दर्शनको समग्र विषय नै हो। त्यसको निर्मित दर्शन मूलतः मार्क्सवाद, मार्क्सवादी दर्शनको समग्र विषय नै हो। त्यसको निर्मित दर्शन मूलतः मार्क्सवाद, मार्क्सवादी दर्शनको समग्र विषय नै हो। त्यसको निर्मित दर्शन मूलतः मार्क्सवाद, मार्क्सवादी दर्शनको समग्र विषय नै हो। त्यसको निर्मित दर्शन मूलतः मार्क्सवाद, मार्क्सवादी दर्शनको समग्र विषय नै हो।

माथि पनि आपामा सुदृढीकरण अभियान अविभर पार्टीका सम्पूर्ण नै हो। त्यसको निर्मित दर्शन मूलतः मार्क्सवाद, मार्क्सवादी दर्शनको समग्र विषय नै हो। त्यसको निर्मित दर्शन मूलतः मार्क्सवाद, मार्क्सवादी दर्शनको समग्र विषय नै हो। त्यसको निर्मित दर्शन मूलतः मार्क्सवाद, मार्क्सवादी दर्शनको समग्र विषय नै हो। त्यसको निर्मित दर्शन मूलतः मार्क्सवाद, मार्क्सवादी दर्शनको समग्र विषय नै हो।

कमरेड श्रीनाथ अधिकारीलाई सम्भदा

● सी पी गजुरेल ●

श्रीनाथ अधिकारी नेपालको कम्युनिस्ट आन्दोलनमा एउटा परिचित नाम हो । नेपालको कम्युनिस्ट आन्दोलनको समग्र चर्चा गर्दा क. श्रीनाथको नाम जोडिन पुढछ । क. श्रीनाथ अधिकारी भौतिक रूपमा अहिले हाम्रो बिचमा हुनुहुन । तर उहाँले कम्युनिस्ट आन्दोलनमा पुन्यातु भएको योगदान युग्युगसम्म रहिरहने छ र उहाँ हाम्रा बिचमा युग्यौसम्म रहिरहनु हुनेछ । नेपालको कम्युनिस्ट आन्दोलन पटक पटक विभाजनको शिकार हुँदै आएको छ । यसको परिणामस्वरूप कम्युनिस्ट पार्टीको नाममा नेपालमा दुई दर्जन भन्दा बढी सझाठनहरू विद्यमान छन् । कम्युनिस्ट आन्दोलन भित्र पनि विभिन्न स्कूलहरू रहेँदै आएका छन् । हेरेक कम्युनिस्टले आफूलाई कुनै न कुनै खेमा वा स्कूलमा सामेल भएको पाउँछ । उहाँले कम्युनिस्ट आन्दोलनमा जुन योगदान गर्नु भयो, त्यही सीमा भित्रै रहेर गर्नु भयो । र, सबैले त्यही सीमा भित्र रहेर गर्ने हो । नेपालको कम्युनिस्ट आन्दोलनको सापेक्षतामा यो नै सही तरिका पनि हो । उहाँको विषयमा प्रकाशित हुन लागेको यो

स्मृति ग्रन्थले नेपाली कम्युनिस्ट आन्दोलनका एक अथक योद्धाको सम्मान मात्र होइन, उहाँको जीवनबाट सच्चा कम्युनिस्टहरूले धैरे कुराहरू सिक्ने अवसर पनि पाउने छन् भन्ने लादछ । पार्टीले भूमिगत भएर काम गर्ने बेलामा काम गर्दा कम्युनिस्टहरूले अर्कै नाममा परिचित हुने (टेक नाम राख्ने) नीति अनुसार जनयुद्धको कालमा उहाँ श्याम भन्ने नामबाट परिचित हुनुभयो । पार्टी भित्र त उहाँपछिसम्मा पनि क.श्याम को नामबाट नै बढी परिचित हुनुभयो । उहाँको विषयमा मेरा अनुभूतीहरूलाई यहाँ संझिक्षितमा प्रस्तुत गर्ने जमर्को गरेको छ ।

सादा जीवन र उच्च विचार

विभिन्न राजनीतिक पर्यांत सद्गुणमा कार्यस्त भएका हुँदू वा, विभिन्न सद्गुण-संस्थामा वा विभिन्न फेसामा सद्गुणमा मानिसहरू हुँती तो सबैले आफ्ना कुराकानीमा सदा जीवन उच्च विचारलाई आदर्श माने बाटाउँछन् । तर, व्यवहारमा यो आदर्शलाई आत्मसात गर्ने मानिस भने बिरलै पाइँन्छ । त्यस प्रकारका बिल्लाकोटीमा पाइने व्यक्ति मध्येका एक जना हुँहुँस्यो क. स्थाम । सरलता र सादापन नै उहाँको विशेषता थियो । उहाँको यो आदर्श

श्रीलंका...

यहाँको राज्य सत्तामा सिंहली जातिको बर्चस्व रहेको छ । उल्लेख्य संछायामा रहेको तमिल लगायत यहाँ थुप्रै विभिन्न भाषिक तथा जातीय समुदायहरू उत्पीडित रहिआएका छन् । श्री लंकाको विद्रोही सज्जन लिबरेसन टाइगर्स अफ तमिल इलमले आत्मनिर्णयको अधिकारका लागि करिब दुई दशकसम्म लडेको राष्ट्रिय मुक्ति आन्दोलनमाथि सिंहली शासकहरूले २००९ मा नृशंस सैनिक दमन गरेपछि अहिले आन्दोलन केही मत्थर भएको देखिएको छ । परन्तु, उक्त अन्तर्विरोध समाधान भएको छैन । यसरी, श्री लंका वर्तमान आर्थिक तथा राजनीतिक संकट मात्र नभएर जातीय अन्तर्विरोधको जालोमा समेत जेलिएको साप्राज्यवादद्वारा उत्पीडित देश हो ।

आर्थिक संकटको अन्तर्निहित कारण

हुन् । खुला बजार अथर्नोति अवलम्बन गरेपछि बहुराष्ट्र्य कम्पनीहरूले अन्य देशमा उत्पादन गरेका मालहरूको श्री लंकामा खुला प्रवेश हुन थाल्यो, निजीकरणका नाममा साम्राज्यवादीहरूले राष्ट्र्य उद्योगहरूमाथि कब्जा जमाए र श्रमबजार तथा कच्चा मालमाथिको उनीहरूको एकाधिकारले श्री लंका क्रमशः साम्राज्यवादीहरूको कब्जामा पर्दै गयो । परिणामस्वरूप श्री लंकाको राष्ट्र्य अर्थतन्त्रको जग भट्कियो । गम्भीर बन्दै गएको बेरोजगारी समस्याका कारण २० लाख बन्दा बढी युवाहरू वैदेशिक रोजगारीमा जान बाध्य भए । बहुराष्ट्र्य कम्पनीहरूले उत्पादन गरेका विलाशिताका सामानले बजारहरू भरिन थाले । कसैले लगानी गरेर राष्ट्र्य उद्योगहरू खोले पनि प्रतिस्पद्धिमा टिक्न नसकेर ती त्यतिकै टाट पल्टिए । विदेशी मालको व्यापारबाट बढी नाफा हुने हुनाले लगानीकर्ताहरूले कृषिमा पनि पयाप्त लगानी गर्न छाडे । राष्ट्र्य उत्पादनको निर्यात मार्फत हुने विदेशी मुद्राको कमाइ क्रमशः घट्दै गयो । बहुराष्ट्र्य कम्पनीहरूका लागि बजार विस्तार गर्न विश्व बैंक तथा अन्तर्राष्ट्र्य मुद्रा कोष जस्ता संस्थाहरूले आर्थिक पूर्वाधार विकासको नाममा श्री लंकामा क्रानको भेल बगाए । यही प्रक्रियामा भ्रष्टचार मौलाउँदै गएर समाजमा धनी र गरिबका बीचको आर्थिक खाडल भन-भन फराकिलो हुँदै गयो । श्री लंकाको वर्तमान संकट आउनु पछाडिका अन्तर्नीहीत कारण यी नै हुन् । यो श्री लंका मात्र होइन नवउदारवादी आर्थिक नीति अवलम्बन गर्ने सम्पूर्ण उत्पीडित राष्ट्रहरूको आम प्रवृत्ति हो ।

आर्थिक संकटका उत्प्रेरक कारणहरू

नवउदारावादी अर्थनीतिका कारण
राष्ट्रिय अर्थतन्त्रको जग भूतिकएर
देश पाराधीन बन्दै गएको स्थितिमा
श्री लंकाका राष्ट्रपति गोटावाया
राजपक्षले २०१९मा केही बहुलझीपूर्ण
र लोकप्रियतावादी निर्णयहरू लिए। ती
निर्णयहरू थिए : एक, श्री लंकालाई
प्राज्ञारिक मल प्रयोग गर्ने विश्व कै
पहिलो देश बनाउने महत्वकाङ्क्षा
लिएर पर्याप्त विकल्प बिना नै उनले
रासायनिक मलको आयातलाई पूर्णतः
बन्द गरिए। यसले देशमा कृषि
उपज एककासी घटन गई खाद्यान्तको
आयातलाई बढाइयो। दुई, जनतालाई
गहत दिने नाममा उनले भायकर घटाए।

राहा दिन नामन उनले जयकर थाटा ।
यसबाट राष्ट्रिय आर्थिक सम्बद्धि हवातै
घट्यो । तीन, आर्थिक कोष बलियो
बनाउने नाममा उनले अत्यधिक मात्रामा
बैंक नोट छापा । यसले विश्व बजारमा
श्री लंकाको मुद्रा अवमूल्यन हुन गई
उपभोग्य वस्तुको बजार मूल्य आकाशिन
गयो । चार, खाइन्न र पेटोलियम पदार्थ

लगायत उपभोय वस्तुहरू खारेद गनका
लागि उनले प्रसस्त वैदेशिक ऋण लिए।
यसले वर्षीनी तिनुपर्ण साँवा-ब्याजको
मात्रा बढाउँदै लयो। स्थिति यतिसम्म
बिग्रन थाल्यो कि वैदेशिक ऋणको
साँवा-ब्याज भुक्तान गर्न पनि श्री लंकाले
विदेशसँग थप ऋण लिनुपर्ने अवस्था पैदा
भयो। देशको अर्थतन्त्रलाई ध्वस्ता पार्न
राष्ट्रपतिका उपरोक्त गलत निर्णयहरूले
उत्प्रेरकको भूमिका खेलेका छन्।

राष्ट्रपतिका उपरोक्त गलत कदमका
अतिरिक्त त्यति नै बेला कोभिड-१९
महामारीका कारण श्री लंकाको कूल गार्हण्य
उत्पादनमा १२ प्रतिशत योगदान दिने पर्यटन
व्यवसाय ठप भयो। अर्कोरीत, वैदेशिक
रोजगारीमा जानेहरू फर्केर आए र त्यसले
विप्रेषणवाट हुने राष्ट्रिय आमदानीलाई ह्वातै
घटाइदियो। आर्थिक संकटको आगो
सालिकएको यस्तो विकाराल स्थितिमा
रस-युक्तेन युद्धले दानिक थालेको आगोको
मुस्तोमा थप पेट्रोल छकिनी काम गयो।
यी सबै घटनाक्रमहस्तको योगको परिणाम नै
अहिलेको श्री लंकाको आर्थिक संकट हो।
आर्थिक संकटको पछिल्लो स्थिति

२ करोड २० लाख आवादी भएको श्री लंकाको ऋण जम्मा ५२ अर्व डलर पुगेको छ । यो ऋण त्यस देशको मुद्रामा प्रतिव्यक्त रु ८ लाख ५१ हजार भन्दा पनि बढी हो । यसै साल र २०१३ सम्ममा श्री लंकाले तिर्तु पर्ने जम्मा ऋण करिब ६ अर्वको हाराहारी छ । २०१८ मा श्री लंकाको विदेशी मुद्राको सञ्चित करिब ८ अर्व डलर थियो । यसै सालको अप्रिलमा आइपुग्दा उक्त रकम २ अर्व डलर भन्दा कम हुन पुगेको थियो भने हालसम्म आइपुग्दा अरु कम हुने कुरा स्वतः स्पष्ट छ । मुद्रास्फूर्ति ८० प्रतिशतले बढेको छ र खाद्यान्को मूल्य ६० प्रतिशतले । यास बजारमा पाइँदैन । पाइहाले त्यसको मूल्य प्रति सिलिन्डर १६ अमेरिकी डलर (करिब रु ५८००) पुगेको छ । आर्थिक अभावका कारण कागज किन्न नसकेर विद्यार्थीका परीक्षा रोकिएका छन्, करिब तीन-चौधार्इ परिवारमा दिनको दुई पटक चुल्हो बल्न छाडेको छ र यातायात ठप्प छ । औषधिको अभावका कारण अस्पतालहरूमा शल्यक्रिया समेत बन्द हुन थालेका छन् । चिनिया लगानीमा निर्मित हम्बनटोटा बन्दरगाहको ऋण तिर्तु नसकेर अन्ततः उक्त बन्दरगाह चीनलाई नै ९९ वर्षका लागि लिजमा दिन बाच्य भागमै घर्ता करिब ५ वर्ष पासे

मैंको पठना करें तथा युरान
भइसको छ। यी कही आँकडाले
आजको श्री लंकाको आर्थिक संकटको
चित्र देखाउँछन्।

आर्थिक संकटले पैदागरेको जनविद्वाह

गम्भीर बन्दै गएको आर्थिक
संकटका कारण जनजीवन पुरै ठप्प
भएपछि गत मईमा विद्यार्थी मजदुर

स्वभावले गर्दा उहाँ सामान्य जनताका बिचमा सहज रूपमा धुरामिल भैहाल्हुथ्यो । यही स्वभावका कारण उहाँ एकजना लोकप्रिय नेताका रूपमा पनि स्थापित हुय भयो ।

सिद्धान्तमा दृढ़ता
काम्युनिस्ट पार्टी र गैर काम्युनिस्ट पार्टीका
बिचमा पाइने एउटा प्रमुख अन्तर के हो भने
काम्युनिस्टहरूमा सिद्धान्तप्रति दृढ़ता हुनु पर्छ र
त्यसलाई व्यवहारमा पनि लागु गर्नु पर्दछ । यसलाई
काम्युनिस्ट पार्टीमा शर्तका रूपमा मानिन्छ । तर,
गैर काम्युनिस्टहरूमा वा त्यस प्रकारका पार्टीको
पनि आफ्नो सिद्धान्त त हुन्छ, तर त्यसलाई लागु
गर्ने कुरालाई दृढ़तापूर्वक लिइएको पाइँदैन । हाप्रो
देशमा काम्युनिस्ट आन्दोलनमा बारम्बार फुट र
विभाजन हुन्ने गरेको हुनाले विचार र सिद्धान्तका
विषयहरू पनि लथालिङ्ग जस्तो भएको छ ।
विभिन्न रूप र रङ्गका संशोधनवादीहरू देखा
परेको हुनाले अवस्थामा सही सिद्धान्त वा सही
विचार कुन हो भन्ने पहिचान गर्न सक्नु र त्यसमा
दृढ़तापूर्वक लागिरहनु महत्वपूर्ण पक्ष हो ।
मार्क्सवाद-लेनिनवाद-माओवादका क्रान्तिकारी

सिद्धान्तको रक्षा गर्ने, प्रयोग गर्ने विकास गर्ने प्रश्न सँधै प्रमुख बन्न पुदछ । यस सन्दर्भमा, कायमुनिस्ट पार्टीमा हुने फुट र विभाजनमा क. श्याम निरन्तर सही सिद्धान्त र सही पार्टीको पक्षमा उभिन्न भयो ।

पार्टीमा सँगै काम गर्दा आफ्नो नजिक भएर काम गरेका साथीहरूले सही सिद्धान्त र विचारको तिलाऊजली दिएर अवसरवादको बाटो समाप्तदा पनि उहाँ त्यता लानु भएन् । सही विचार र सिद्धान्तमा नै ढृतापूर्वक उभिनु भयो । उहाँ नेकपा चौथो महाधिवेशनबाट कायुनिस्ट आन्दोलनमा सकृद हुनु भएको थियो । २०४० साल तिर चौममा फुट भएर नेकपा (मशाल) बन्दा उहाँ मशालमा रहनु भयो । मशाल लगायतका पार्टी र सङ्गठन मिलेर बनेको नेकपा (एकता केन्द्र)मा उहाँ सामेल हुनुभयो । एकता महाधिवेशनका दौरानमा नेकपा (माओवादी) निर्माण हुँदा उहाँ यसमा सामेल भएर जनयुद्धमा होमिनु भयो । यो पार्टीको शीर्ष नेतृत्वको एउटा हिस्साले वर्गीय र राष्ट्रिय आत्मसमर्पणको बाटो समातेपछि २०६९ सालमा पार्टी पुनर्गठन भएर बनेको नेकपा (क्रान्तिकारी माओवादी)मा लानुभयो । उहाँले

नेकपा (क्रान्तिकारी माओवादी)को पोलिटब्युरो र ४ न प्रदेशको इच्चार्ज र सेक्रेटरी जस्तो महत्वपूर्ण जिम्मेवारी सम्हाल्नु भएको थियो ।
मिलनसार र कस्लैलाई निधिहाउडाने स्वभाव

उहाँ नरम स्वभावको र मृदुभाषी हुनुहुन्थ्यो । बोली र व्यवहारबाट उहाँ कसैलाई पनि चिढाउनु हुन्थ्यो । उहाँको यो स्वभावका कारण विरोधीहरूले पनि एक हत्सम्म सम्मान गर्दथे । उहाँसँग परिचित प्रायजसो धैरेले उहाँप्रति सहयोग भाव राख्दथे । यो स्वभावका कारण उहाँको सबैसँग सहज पहुँच र सम्बन्ध हुने भएकाले जनसम्बन्ध स्थापित गर्न उहाँ सक्षम हुनुहुन्थ्यो । यो सबै हुँदाहुँदै पनि सिद्धान्त र विचारका मामिलामा उहाँ ढूढ हुनुहुन्थ्यो । त्यसै कारणले गर्दा उहाँ पार्टीभित्र र बाहिर चल्ने सझौर्धमा उहाँ संघे क्रान्तिकारी धारमै उभिनु भयो । उहाँले सिद्धान्तप्रतिको ढूढता सँधै कायमै राख्नु भयो ।

उहाँको मृत्युले हाम्रो पार्टीलाई मात्र होइन, नेपालको कर्म्युनिस्ट आन्दोलनलाई नै ठूलो क्षति पुगेको छ । उहाँको अभाव लामो समयसम्म खद्गिकरहेछ । २०७८/११/८

श्री लंकाका किंविद्वोहबाट क्रान्तिकारी निस्टहरूले शिक्षा लिनुपर्ने विषय धेरै । यसको गहिरो अध्ययन हुँदै पनि छ । यो विद्वोहको समग्र समीक्षा र सही निष्कर्ष निकाल्ने जिम्मा तः श्री लंकाका क्रान्तिकारीको हो । तो अर्थ बाहिरका क्रान्तिकारीले उक्त होको समीक्षा गर्न र त्यसबाट शिक्षा सबैदैनन् भन्ने होइन । शिक्षा लिन न् र सक्नुपर्दछ । यस विद्वोहबाट मर्ने प्रारम्भिक शिक्षा यस प्रकार छ ।

पहिलो कुरा, विश्वमा गम्भीर
क्रान्ति तथा राजनीतिक संकटको बादल
हैँ छ । यसको अर्थ वस्तुगत
थीति क्रान्तिका लागि अनुकूल बन्दै
मने हो । क्रान्ति करैको मनोगत
माले मात्र हुने कुरा होइन, वस्तुगत
आत्मगत परिस्थितिको मेलमा मात्र
छ । तर विडम्बना के छ भने
आत्मगत परिस्थिति तयार हुँदा आत्मगत
नभएर क्रान्तिको विकास पछाडि
छ । अनुकूल परिस्थितिलाई पक्रिन
तकारीहरू निरन्तर आत्मगत शक्तिको
मामा जुटायाख्यु पर्छ भने यस विद्रोहले
परय महात्मणी शिक्षा हो ।

दोस्तों कुरा, श्री लंका एउटा
सामन्ती तथा अर्ध-औपनिवेशिक
आत्मामा रहेको उत्पीडित मुलुक
विश्व कम्युनिस्ट आन्दोलनमा
प्रकारको देशका लागि दीर्घकालीन
बद्धको बाटो उपयुक्त हुँच भन्ने
यो मान्यता रहिआएको छ । तर,
लंकाको यो विद्रोहले अर्ध-सामन्ती
अर्ध-औपनिवेशिक देशमा पनि
जनविद्रोहको बाटोबाट क्रान्ति
गर्न सम्भव छ भन्ने देखाउँछ ।
देश शासक गुटका विरुद्ध खडा
र सेना समेत मुकदर्शक भएर
स्थितिमा श्री लंकामा एउटा
क्रान्तिकारी कम्युनिस्ट पार्टी र
आत्मगत शक्ति रहेको स्थितिमा
क्रान्तिलाई नयाँ ढंगले विकास

साकिने संभावना छ ।
 यर्तिबेला विश्व गम्भीर
 न-जानीतिक संकट उन्मुख छ । यो
 ज्यवादी तथा उपीडित दुवै खाले
 ग लागि सत्य हो । पाकिस्तान,
 अर्जेन्टिना, द्युनिसिया, घाना
 यत विश्वका दर्जनौ देशहरू श्री
 को पछाडि लामबद्ध छन् भन्ने
 वार प्रसारित भइरहेका छन् ।
 तका लागि अनुकूल बन्दै गएको
 अतिमा श्री लंकाको पछिल्लो
 वर समेतलाई ध्यान दिएर
 आप्मो देशमा क्रान्तिका निमित्त
 श्यक आत्मगत शक्तिको विकासमा
 र विश्वभरिका क्रान्तिकारीहरू
 बद्ध भएर अगाडि बढ्नु एकमात्र
 भार हो । सञ्चय ४ २०७९

एसपीपी सम्झौता अस्वीकार गर्ने पत्र अमेरिकालाई पठाउन सरकारलाई रुलिङ गर्न माग

State Partnership Program

काठमाडौं। नेकपा एपाले सांसद भीम रावलले अमेरिकासँग एसपीपी सम्झौता नार्ने पत्र पठाउन सरकारलाई रुलिङ गर्न माग गरेका छन्। बुधबार प्रतिनिधिमध्याको बैठकमा रोष्टमबाट उनले सरकारले अमेरिकासँग एसपीपी सम्झौता नार्ने निर्णयको कार्यान्वयन गराउने बोको पत्र अमेरिका पठाउन

रुलिङ गर्न माग गरेका हुन्। प्रतिनिधिसभाको बैठकमा यसअघी नै गृहमन्ती बालकृष्ण खाण र परराष्ट्रमन्ती डा नारायण खड्काले एसपीपीमा सहभागी नहुने भने जानकारी गराइसको बताउँदै सांसद रावलले सदनमार्फत सरकारलाई रुलिङ गर्न माग गरे।

मन्त्रिपरिषद्ले एसपीपीमा

सहभागी नहुने निर्णय गरिसको अवस्थामा पत्राचार गर्न कसले र किन रोकेको भन्दै उनले लगातार सदनमार्फत सरकारलाई रुलिङ गर्नुपर्ने माग जारी राखे। सभामुखको आसनमा रहेकी सांसद सत्या पहाडीले पटक-पटक सांसद रावलले सदनमार्फत सरकारलाई रुलिङ गर्न माग गरे।

सहभागी नहुने पत्र पठाई सदनलाई जानकारी गराउनुपर्ने माग रोप्टमै उभिएर जारी राखे। बैठकमा, ग्लोबल ग्रिनप्रोथ्र इस्टच्युटको सहभागितामूलक सदस्यको रूपमा सदस्यता प्राप्त गर्न स्वीकृति प्रदान गर्नेसम्बन्धी सम्झौतामाथि सदनमा छलफल गरियोस भने प्रस्तावमाथि छलफल भइरहेको थियो। सो

प्रस्तावमा सांसदहरू शक्तिबहादुर बस्नेत र पूर्णांकमारी सुवेदीले आफ्नो धारणा राखेका थिए। सो प्रस्तावमा धारणा राख्न रोप्टमा पुगेका सांसद रावलले एसपीपीको विषय उठाएर सरकारलाई रुलिङ गर्न माग गरेका हुन्। उनले सरकारलाई सहयोग गर्नका लागि नै यस्तो माग राखेको बताए।

नेपालमा श्रीलंकामा जस्तै अब जनआन्दोलनको आँधीवेहेरी उठ्छ : सिपी गजुरेल

काठमाडौं। नेकपा (क्रान्तिकारी माओवादी)का स्थायी कमिटि सदस्य सिपी गजुरेल (गोरेव)ले नेपालमा श्रीलंकामा जस्तै अब जनआन्दोलनको आँधीवेहेरी उठ्ने बताउनु भएको छ।

जनविरोधी हर्कत गर्ने शासकहरू धैरे दिन टिक्न नसक्ने भन्दै गजुरेलले श्रीलंकामा जनताले जनआन्दोलनको बलबाटै त्यहाँको राष्ट्रपति देशी छोडेर भास्तुपर्ने अवस्थासम्म पुर्याएको बताउनु भयो।

अखिल (क्रान्तिकारी) पाटन संयुक्त क्याप्स इकाई समितिले सोमवार आयोजना गरेको पाटन फुटसल प्रतियोगिताको पुरस्कार विताण कार्यक्रमलाई सम्पोधन गर्ने नेता गजुरेलले नेपालमा पनि श्रीलंकाको जस्तो दिन नआउन्ना भन्न नसकिने बताउनु भयो।

श्रीलंकाको जनताले राष्ट्रपति भवन गए, प्रधानमन्त्री

अखिल नेपाल क्रान्तिकारी ट्रेड युनियन महासंघ १ नम्बर प्रदेशले मासिरमा सम्मेलन गर्ने

विराटनगर। नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (क्रान्तिकारी माओवादी) निकट अखिल नेपाल क्रान्तिकारी ट्रेड युनियन महासंघ १ नम्बर प्रदेशले आगामी मासिरमा प्रदेश सम्मेलन गर्ने भएको छ। महासंघको शनिवार बसेको बैठकले मासिरमा प्रदेश सम्मेलन गर्ने निर्णय गरेको हो।

बालकृष्ण बुढाथोकीको अध्यक्षतामा बसेको महासंघको बैठकले सम्मेलनको तयारीको लागि ४ महिने अभियान सञ्चालन गर्ने निर्णय समेत गरेको छ। संगठन बिस्तर तथा सुरुदिकरण अभियानकै क्रममा सम्मेलनको तयारी गर्ने निर्णय गरेको सांबद्ध स्रोतले जानकारी दिएको छ।

नेकपा (क्रान्तिकारी माओवादी) १ नम्बर प्रदेश इन्वार्ज दिनेश शर्मा तथा सचिव सिताराम बुढाथोकीको विशेष उपस्थितिमा सम्पन्न बैठकमा महासंघको केन्द्रीय अध्यक्ष ईश्वर तिमिल्सिनाले सम्मेलनमार्फत नीति र नेतृत्वको

भवन पुगे र ति कार्यालयहरू कब्जा जमाए। अन्ततः जनताको अगाडी कसैको केही लादैन भने उदाहरण त्यहाँ हालै देखियो। राष्ट्रपति कार्यालय नै छोडेर भाग्य,' गजुरेलले भन्नभयो, 'नेपालमा पनि यही परिस्थिती

स्थिती नआउला भन्न सकिदैन। एउटा गोली पनि नचलाई कसरी राष्ट्रपति कार्यालय जनताले कब्जा गरेर देखाए। जनताले चाहे जे पनि गर्न सक्छन् भने उदाहरण श्रीलंकामा देखा परेको छ। नेपालमा पनि यही परिस्थिती

निर्णय हुन सक्छ। त्यो दिन धेरै टाढा छैन।'

नेपालका शासकहरू देशप्रति इमान्दार नभएको र विदेशीहरूको इशारामा चल्न थालेकोले छिटै राष्ट्रवादी नेपालीहरूले विदेशीका सामु

समेत उपस्थिति रहेको थियो। बैठकमा महासंघको अध्यक्ष ईश्वर तिमिल्सिनाले महासंघको राष्ट्रिय प्रकाश पानुभएको थियो। बैठकले सम्मेलन लगायत

कार्य सम्पादन गर्ने मुल उद्देश पूरा गर्न बिष्णु चौधरी अध्यक्ष तथा संजय चौधरी सचिव रहेको २५ सदस्यीय समिति समेतको

पुनर्गठन गरेको छ। सो समितिको इन्वार्जमा बालकृष्ण बुढाथोकी रहने समेत निर्णय गरेको छ।

राष्ट्रधाती नागरिकता विधेयक खारेजीको माग गर्दै ६ वाम घटकले गरे विरोध प्रदर्शन

अगु निरौला

काठमाडौं। नेपाललाई फिजिकरण र सिकिमीकरणतर्फ लैजाने भदै नेकपा (क्रान्तिकारी माओवादी)सहित ६ वाम घटकले संसदमा प्रस्तुत नागरिकता विधेयक खारेजीको माग गरेका छन्। 'राष्ट्रधाती नागरिकता विधेयक खारेज गरा' भने एक सुन्त्रीय माग राखेर ६ वाम घटको संयुक्त आयोजनामा नयाँ बानेश्वरको संसद भवन अगाडि विरोध प्रदर्शन गरिएको छ। विरोध प्रदर्शनलाई सम्बोधन गर्दै नेताहरूले राष्ट्रधाती नागरिकता विधेयक अविलम्ब खारेज गर्ने जोडादार माग गरेका छन्।

नेकपा (क्रान्तिकारी माओवादी) सहित धर्मेन्द्र बास्तोला कञ्चन नेतृत्वको नेकपा (बहुपत), सन्तबहादुर नेपाली नेतृत्वको नेकपा (मसाल) केन्द्रीय समन्वय समिति, गोपाल किराती नेतृत्वको नेकपा (माओवादी क्रान्तिकारी), लोकनारायण सुवेदी नेतृत्वको नेकपा र नारायण शर्मा नेतृत्वको संयुक्त क्रान्तिकारी मोर्चा समितिले ६ दिनीय वाम घटकले नयाँ बानेश्वरस्थित संसद भवन अगाडि आयोजना गरेको विरोध प्रदर्शनको सञ्चालन नेकपा (क्रान्तिकारी माओवादी)की नेतृ शारदा महत्त्व गर्नुभएको थियो। भने विरोध प्रदर्शनलाई नेकपा (माले)का महासचिव सिपी मैनाली, नागरिकता अध्ययन कार्यदलका संयोजक साध्यबहादुर भण्डारी, नेकपाका अध्यक्ष लोकनारायण सुवेदी, नेकपा (बहुपत)का कृष्ण धमला, नेकपा (मसाल) समन्वय समितिका नारायण सापकोटा, जनसमाजवादी पार्टीका डम्बर विक्रम कार्की लगायतका नेताहरूले सम्बोधन गरेका थिए। विरोध प्रदर्शनमा सम्बोधन गर्ने प्रत्यक्ष वर्त्तने उभयोगी उत्तराहार्दिन उहाँको दावी थियो।

उहाँले एमसीसीको विरोधमा अखिल क्रान्तिकारीले सदकको मोर्चामा देखाएको संधेयको पनि मुक्त कन्ठाले प्रश्नसा गरे। क्रान्तिकारी विधार्यीहरूले नै एमसीसी विरोधी मोर्चा र आन्दोलनको नेतृत्व गरेको गजुरेलको भनाई थियो। उहाँले शिक्षा र स्वास्थ्य निश्चिक हुनुपर्ने माग अखिल क्रान्तिकारीको रहेको भन्दै उत्तराहार्दिन उहाँको दावी थियो। उहाँले शिक्षा र स्वास्थ्य निश्चिक हुनुपर्ने माग अखिल क्रान्तिकारीको रहेको भन्दै उत्तराहार्दिन उहाँको दावी थियो। उहाँले शिक्षा र स्वास्थ्य निश्चिक हुनुपर्ने माग अखिल क्रान्तिकारीको रहेको भन्दै उत्तराहार्दिन उहाँको दावी थियो।

कार्यक्रममा अखिल क्रान्तिकारीका अध्यक्ष हरिकृष्ण गजुरेल, प्राद्यापक राष्ट्रधाती नागरिकता विधेयक खारेज गर, दलाल सरकार मुद्रावाद, राष्ट्रिय स्वाधीनता जिन्दावाद' लगायतका नाराहरू लगाइएको थियो।

संसदनिर्मित यानि उद्योग क्रियाक्रान्ति द्वारा विश्वाय

नेकपा एमाले सांसद भीम रावलले नागरिकतामा सरकारले 'छल' गरेको बताए। नागरिक

त्यस्तै नेकपा एमालेका सांसद पदम परिवर्त नेपालीसंग विवे गरेकै दिन विदेशीलाई नागरिकता बाँडिला नेपाल फिजीको बाटोमा जाने बताए। सरकारले संसदमा पेश गरेको नागरिकता कानुनसञ्चन्नी विधेयकमाथिको छलफल गर्दै उनले यस्तो बताए।

त्यसीय समितिमा छलफल गरेर ल्याएको विधेयकलाई लत्याइएको कारण अहिले खुल्दैछ सरकारको एउटे उद्देश्य रहेछ, अग्रिकृत वैवाहिक नागरिकता प्रदान गर्नु, उनले भने, 'विवाह भएकै दिन विदेशी महिलालाई नागरिकता दिने उद्देश

कम्युनिस्ट आन्दोलनभित्र स्वःअध्ययनको आवश्यकता र महत्व

● हुकुमबहादुर सिंह ●

एउटा कम्युनिस्ट पार्टीभित्र र आन्दोलनमा स्वाध्ययन नै एउटा कम्युनिस्ट नेता तथा कार्यकर्ताको प्रशिक्षणको मूल पक्ष हो। स्वःअध्ययनबद्धारा गरिने स्वःप्रशिक्षण नै एउटा कम्युनिस्ट नेता तथा कार्यकर्ताको मूल पक्ष हो। यदि छैन भने बनाउन आवश्यक छ। स्वःअध्ययनका लागि गरिने जोड वर्तमानको आवश्यकता हो।

सबैले भनिरहेको पाइन्छ, नेपालको राजनीतिक आन्दोलनमा वर्तमानमा अध्ययनप्रतिको रुफानामा निकै कमी आएको छ। त्यसको नकारात्मक असरबाट राजनीतिक दलमात्र नभई देशले पनि तुल्तुला राष्ट्रिय दुर्घटनाको सामना गर्न परिहेको छ।

हरेक पार्टीभित्र पार्टीसदस्यको अध्ययनप्रतिको रुचि निकै घटेको पाइन्छ। एउटा कम्युनिस्ट पार्टीभित्र मार्क्सवादी-लेनिनवादी सिद्धान्तको अध्ययन गर्ने त कुरा छोडौं, सामान्य पार्टीको प्रकाशन, प्रवर्पित्राका, पुस्तकसमेत राप्रोसेंग अध्ययन गर्ने बानीमा हास आएको पाइन्छ। यही प्रकारको स्थिति लामो समयसम्म कायम रही रहेका हरेक कम्युनिस्ट पार्टी विघटनको दिशामा जाने खतरा पैदा भएको छ। यो स्थितिबाट माथि उठाउनका निमित पार्टी समर्थक, सदस्य, कार्यर्ता तथा नेताआदि सबैले अध्ययन तथा प्रशिक्षणमा जोड दिने पर्ने आवश्यकता छ। हुनत पार्टीका विभिन महाधिवेशन, सम्मेलन र बैठकले सचेतना अपाउन जोड दिई गएको पाइन्छ। तर पार्टीलाई क्रान्ति र परिवर्तनका लागि तयार बनाउन त्यातिमात्रे काफी छैन।

नेपालका कम्युनिस्ट पार्टीहरूमा विद्यमान सज्जठनात्मक, राजनीतिक तथा वैचारिक अवस्थालाई हेर्दा सज्जठनात्मक रूपमा पार्टीमा निम पुँजीपति वर्गको बाहुल्यता, र पार्टीसदस्यहरूको कमजोर सेद्धान्तिक स्तर, यी दुईटैको असार्टीसदस्यको चरित्र तथा विनतन प्रणालीमा परिहेको छ। त्यसको परिणाम पार्टीको चरित्र तथा चिन्तन प्रणाली सर्वहाराभन्दा निम पुँजीवादी प्रकारको हुन गएको छ। यो बताइहुन्नु आवश्यकता छैन कि त्यस्तो स्थितिमा पार्टीसदस्यको चिन्तन तथा कार्यप्रणाली क्रान्तिकारी सिद्धान्तद्वारा नभएर पिर्डिङेको निम पुँजीवादी दृष्टिकोणले

निर्देशित हुने गर्दछ।

कुनै पनि कम्युनिस्ट पार्टीभित्र विषयवस्तुलाई हेर्ने दृष्टिकोण मार्क्सवादी हो र हुन पर्दछ। तर एउटै पार्टीभित्र विषयवस्तुलाई हेर्ने दृष्टिकोणमा विभिन्नता पाइन्छ, जसले पार्टीमा अन्तरिक्षोधलाई जन्म दिन्छ। यसरी उत्पन्न अन्तरिक्षोधलाई समयमानै समाधान गर्न खोजेञ्स भने त्यसले पार्टीलाई विभाजनको अवस्थासम्म पनि पुर्याएका प्रशस्त उदाहरणहरू छन्।

नेपालका कम्युनिस्ट पार्टीहरूले आफ्लाई सर्वहारा वर्गको पार्टी भन्दछन्। सर्वहारा वर्गले लिने हातियार मार्क्सवाद हो। तर सारमा नेपालका कम्युनिस्ट पार्टीभित्र सर्वहाराहरूको नभै निम पुँजीवादी वर्गको बाहुल्यता भएको देखिन्छ। त्यसैले तीनीहरूले हेर्ने दृष्टिकाण गैह मार्क्सवादी हुन्छ। भने मार्क्सवादी तर दृष्टिकोण गैह मार्क्सवादी, अनि कसरी क्रान्ति अगाड बढन सक्छ। परिणाम क्रान्ति सधै अलमलमानै पर्दै आएको छ।

निम पुँजीवादी वर्ग स्वभावले नै अवसरवादी हुन्छ। यो वर्गलाई क्रान्तिकारी वर्गमा रूपान्तरण गर्न मार्क्सवादी-लेनिनवादी-माओवादी सिद्धान्तद्वारा शिक्षित-दीक्षित गरेर नै त्यो वर्गलाई क्रान्तिकारी वर्गमा रूपान्तरण गर्न सकिन्छ। अर्कोतर्फ देशमा उद्योगधन्दा वा पुँजीको विकास नभएका कराणले पनि निम पुँजीवादी वर्गको बाहुल्यता भएको हो।

त्यसकारण एउटा क्रान्तिकारी कम्युनिस्ट पार्टीको काम प्रथम पार्टीभित्र मार्क्सवादी-लेनिनवादी-माओवादी सिद्धान्तद्वारा शिक्षित-दीक्षित गरेर नै त्यो वर्गलाई क्रान्तिकारी वर्गमा रूपान्तरण गर्न सकिन्छ। अर्कोतर्फ देशमा उद्योगधन्दा वा पुँजीको विकास नभएका कराणले पनि निम पुँजीवादी वर्गको बाहुल्यता भएको हो।

एउटा कम्युनिस्टले किन अध्ययनमा जोड दिन आवश्यक पर्दछ?

प्रथमतः आफ्नो सेद्धान्तिक, वैचारिक तथा राजनीतिक ज्ञानको स्तरलाई माथि उठाउनका लागि नै अध्ययनमा जोड जोड दिनु पर्ने आवश्यकता पर्दछ। जब सेद्धान्तिक, वैचारिक तथा राजनीतिक ज्ञानको स्तरलाई माथि उठाउन्छ अनि उक प्राप्त ज्ञानको आधारमा समग्र समाजलाई बुझन र समाज परिवर्तनका लागि काम गर्नु मदृष्ट गर्दछ। जीत जीत एउटा कम्युनिस्टभित्र अध्ययनको स्तरमा वृद्धि हुँदै जान्छ, त्यति त्यति नै समाज परिवर्तनका उसभित्र सही समझदारी र सही दृष्टिकोण निर्माण हुँदै जान्छ।

लेनिनले वारम्बार क्रान्तिकारी सिद्धान्तमा जोड दिएको पाइन्छ। उहाँले त क्रान्तिकारी सिद्धान्त जिन सर्वहारावर्गको मुकिका लागि गरिए त्रैनित सम्भव नहुने कुरामा जोड दिनु भएको पाइन्छ। त्यसकारण एउटा क्रान्तिकारी कम्युनिस्ट पार्टीको नेता तथा कार्यकर्तामा क्रान्तिकारी सिद्धान्तको ज्ञान हुनु आवश्यक पर्दछ। अर्को वाक्यमा पार्टीको नेता तथा कार्यकर्तामा क्रान्तिकारी सिद्धान्तको ज्ञानको अभावमा पार्टीले परिहारा पूरा गर्न सक्छ।

लेनिनले सेद्धान्तिक, वैचारिक तथा राजनीतिक ज्ञानको स्तरलाई माथि उठाउनका लागि नै अध्ययनमा जोड जोड दिनु पर्ने आवश्यकता पर्दछ। जब सेद्धान्तिक, वैचारिक तथा राजनीतिक ज्ञानको स्तरलाई माथि उठाउन्छ अनि उक प्राप्त ज्ञानको आधारमा समग्र समाजलाई बुझन र समाज परिवर्तनका लागि काम गर्नु मदृष्ट गर्दछ। जीत जीत एउटा कम्युनिस्टभित्र अध्ययनको स्तरमा वृद्धि हुँदै जान्छ, त्यति त्यति नै समाज परिवर्तनका उसभित्र सही समझदारी र सही दृष्टिकोण निर्माण हुँदै जान्छ।

परेको पितॄव र मातृत्वको ठेगान नभएको प्रत्येक नाबालक निजको बाबु वा आमाको पता नलागेसम्म वशजको नाताले नेपालको नागरिकता लागि निकै कमजोर पाइन्छ।

आमाको मृत्यु भइसकेको वा होस/ठेगानमा नहेको अवस्थामा भए त्यसको पनि प्रमाणसहित स्वघोषणा गर्नुपर्ने हुन्छ। स्वघोषणाको ढाँचा गृह नन्त्रालयले तयार गर्नेछ।

यसरी गरिएको स्वघोषणा भुटो ठहरै र सजाय हुनेछ। बाबुको पहिचान हुन नसकेको भन्ने गरेको स्वघोषणा भुटो ठहरै एक वर्षदेखि तीन वर्षसम्म कैद वा एक लाख देखि तीन लाख रुपैयाँसम्म जरिवाना वा दुबै सजाय हुनेछ। नागरिकता विधेयक राष्ट्रियसभाबाट पास भई राष्ट्रपतिबाट प्रमाणीकरण भएपछि गैर आवासीय नेपालहरूले पनि नेपाली नागरिकता तिन सक्छ।

नायाँ सर्विधानले सार्क सदस्य राष्ट्र बाहेकका देशमा बसेबास गर्ने गैरआवासीय नेपालीलाई राजनीतिक र प्रशासनिक बाहेकका अधिकार प्रयोग गर्न पाउने गरी नागरिकता तिन सक्छ। नायाँ सर्विधानले सार्क सदस्य राष्ट्र बाहेकका देशमा बसेबास गर्ने गैरआवासीय नेपालीलाई राजनीतिक र प्रशासनिक बाहेकका अधिकार प्रयोग गर्न पाउने गरी नागरिकता प्रदान गर्ने सक्छ।

सोमबाबर संसदबाट पास भएको नागरिकता विधेयकले नेपाली आमाबाट नेपालमा जन्म भई नेपालमा बसेबास गरेको र बाबुको पहिचान नभएका व्यक्तिको नागरिकता लिन सक्छन् भन्ने प्रस्तु।

विधेयकको दफा ४ को उपदफा १ (१ क) अनुसार नागरिकता लिन चाहेनेले आफ्नो बाबुको पहिचान हुन नसकेको

पार्टीले लगातार स्वाध्ययन तथा पार्टी प्रशिक्षण दुवैमा जोड दिनु आवश्यक पर्दछ।

मार्क्स, एजेल्स, लेनिन, स्टालिन तथा माओो जस्ता मार्क्सवादाका प्रवर्तकहरूले कम्युनिस्ट पार्टीको दृष्टिकोण क्रान्तिकारी बनाउन स्वःअध्ययनमा निकै ध्यान दिनुका साथै पार्टी स्कूलिंगमा जोड दिएको पाइन्छ। अध्ययनको सवालमा कार्ल मार्क्स, एजेल्स तथा लेनिनको जीवनशैली निकै अनुकरणीय रहेको छ। उहाँले अध्ययनलाई आफ्नो जीवनशैली बनाएको पाइन्छ।

माओले पनि अध्ययनमा निकै जोड दिने गर्नुहुन्थ्यो। अध्ययन र व्यवहारिकचो द्वन्द्वात्मक सम्बन्धमात्र भनेले बाहेको विद्यार्थी अध्ययनको अध्ययनलाई आप्नो जीवनशैली बनाएको पाइन्छ। अध्ययनको उहाँले अध्ययनलाई आप्नो जीवनशैली एउटा क्रान्तिकारी कम्युनिस्टका लागि प्रेरणाको मोतावीको रूपमा आपाडि सारेको पाइन्छ।

माओले पनि अध्ययनमा निकै जोड दिने गर्नुहुन्थ्यो। अध्ययन र व्यवहारिकचो द्वन्द्वात्मक सम्बन्धमात्र भनेले अध्ययनको अध्ययनलाई आप्नो जीवनशैली बनाएको पाइन्छ। अध्ययनको उहाँले अध्ययनको अध्ययनलाई आपाडि प्रयत्न।

उहाँले गरेको यही विराट ऐमानाको अध्ययनले मार्क्सवादिभूत ज्ञानको विपुल भण्डार निर्माण सम्भव भएको हो। मार्क्सवादिभूत रहेको यस्तो विपुल ज्ञानको भण्डारलाई गहन स्वःअध्ययनलाई आप्नो जीवनशैली बनाएको शुद्धीकरण आगाडि बढाउन सक्छ। जीवनशैलीमा अध्ययनलाई आप्नो जीवनशैली बनाएको शुद्धीकरण आगाडि बढाउन सक्छ।

त्यसकारण एउटा क्रान्तिकारी कम्युनिस्ट पार्टीको नेता तथा कार्यकर्तामा क्रान्तिकारी सिद्धान्तको ज

स्मृतिमा...

आन्दोलनमा लागेका अधिकांस नेता कार्यकर्ताहरूले आफ्नो आदर्श भएको बताउने गर्छन्। परन्तु यो अधिकांसका लागि 'यो त सब भने कुरा न हो...' भने गीत जस्तै थेगो हुने गरेको छ। तर श्याम दाइका हकमा भने यो भने कुरा मात्र नभई उहाँको जीवनमा लागू भएको कुरा थियो। उहाँलाई तडकभडकपूर्ण जीवनमा रहेको मैले कहिल्यै देखिन। त्यसैगरि उहाँमा म त उच्च तहको नेता भने घमण्ड पनि थिएन। सबैभन्दा तल्लो तमा जिम्मेवारी लिएका कार्यकर्ता र आप्ना समकक्षीहरू सबैसँग समान व्यवहार गर्ने उहाँको राप्रो विशेषता थियो। एक पटक तमावन राज्यको जनसांस्कृतिक महासङ्घिको प्रथम भेला पोखरामा थियो। म महासङ्घको केन्द्रीय कोषाध्यक्ष र पश्चिम कमानको इज्जार्ज थिएँ। उहाँ त्यतिबेला पार्टीको सिसिएम र तमावन राज्यको सह-इज्जार्ज हुनुहुन्थ्यो। कार्यकर्ममा कास्की जिल्ला इज्जार्ज भलकपाणी तिवारीले श्याम दाइलाई प्रमुख अतिथि बनाउन आयोजकहरूलाई दबाव दिएका थिए। आयोजक साथीहरूले के गर्तै सर भद्रै मलाई सोधे। मैले पार्टीको शीर्ष नेता आइसकेपछि उहाँलाई तै बनाउतुहोस् किनकि जनवारी सङ्गठन भनेका पार्टीका भातसङ्गठन हुन, पार्टी नै दूलौ हुन्छ भनेर जबाब दिएँ। तर श्याम दाइले मान्य भएन। उहाँले 'हेरेक जनसङ्गठनहरूको आआप्नै स्वत्व हुन्छ, जहाँ पनि पार्टीले हस्तक्षेप गरेको राप्रो होइन। तसर्थ म होइन दुःखीजीलाई नै प्रमुख अतिथि बनाउन पर्छ भनेर भनुभयो। मलाई अप्रयारो लागिरहेको थियो, पार्टीमा आफूभन्दा सिनियर नेतालाई अतिथि मात्रै बनाए आफू प्रमुख अतिथि बन्दा। उहाँले भनुभयो, हेर्नुसँग सांस्कृतिक क्षेत्रमा दुःखीजी नै अगुवा हो। आज सांस्कृतिक आन्दोलन, साहित्य कलाका बारेमा उहाँका कुरा सुन्नुपर्छ। पछि म बोल्ने क्रममा तिवारीजी के काम छ भद्रै बाहिर निश्चक तर उहाँ कार्यक्रम अवधिभर बस्तुभयो। भेला सम्पन्न भयो र हामी छुट्टियाँ। त्यसबेलादेखि श्याम दाइप्रतिको मेरो आस्था अझ बढि गाढा भयो। वर्गीय विचारअनुसारका निर्णयहरूमा दबो अडान लिने तर व्यवहारमा लचक हुने उहाँको अर्को विशेषता थियो। जनतामा जाँदा आप्ना कुरा र विचारप्रति आकर्षित गर्न सक्ने क्षमता पनि श्याम दाइमा थियो। पञ्चायतिकाले नै पार्टीमा पूर्णकालीन समय दिएर लानुभएका श्यामले आकैले सङ्गठित गरेर आगाडि बढाएकाहरूलाई पार्टीको माथिल्लो जिम्मेवारी दिंदा पनि उहाँले बिनाहिचक उसको मातहतमा रहेर आफ्नो जिम्मेवारीलाई कुशलतार्वर्क सम्पन्न गर्नुहुन्थ्यो। म माथिल्लो तहमा जान पाइन भने गुनासो उहाँले गरेको मैले कहिल्यै थाहा पाएन।

मूल्युलाई जितेहरूले नै संसारमा विजय प्राप्त गर्न सक्छन्। मूल्युलाई जितुको सोभो अर्थमा भौतिक रूपले कहिल्यै नम्रु भनेको होइन। भौतिक शरीर जीवनको एउटा चक्र पार गरेपछि विलय हुनु भौतिक (प्राकृतिक) नियम नै हो। कमरेड श्याम एक न एक दिन भौतिक रूपले शरीरको अवसानमा त जानुहुन्थ्यो नै। किनकि मानिस जन्मपछि मर्नु स्वाभाविक थियो। तर श्याम दाइको मृत्यु केही वर्ष आगाडि नै हुन पुयो। नेपालको क्रान्तिकारी आन्दोलनका निम्ति पनि उहाँ अझै केही वर्ष बाँचै पर्ने नेता हुनुहुन्थ्यो। तर कष्टसाध्य महारोगाले उहाँलाई हामीबाट छिँडै नै चुँडेर लग्यो।

राजनीतिको सुरुआत

नेपाली काइयेसबाट गरेता पनि जब उहाँ चितवनका डि.आर.पोखरेलमार्फत नेपालको क्रान्तिकारी र मूल्याधारको कम्युनिस्ट पार्टीमा जोडिउभयो तबदेखि नै उहाँ निरन्तर क्रान्तिकारी तथा अग्रगामी धारामै रहेर आफ्नो अम्बूल्य योगदान दिइहरू भयो। चौथो महाधिवेशनकालदेखि चलेका पार्टीभित्रका अन्तरसङ्घर्षहरूमा उहाँ निरन्तर क्रान्तिकारी धाराका पक्षमा खोरे उत्त्रुभयो। आफूलाई लागेपछि क्रान्तिकारी नेतृत्वप्रति श्रद्धाभावका साथ लागिरहनु उहाँको विशेषता थियो। होक मानिसका सबल र दुर्वल गुण हुन्छ। नेतृत्वलाई एकको दुर्मा विभाजन गरेर हेर्नुपर्ने द्वन्द्वावादी मान्यतामा उहाँ अल उदार भएको मलाई महसुस हुन्थ्यो। यो उहाँको कमजोरी हो भने मलाई लाग्छ। यो कुरा जनयुद्धकालमा भएको चर्चित चुनवाड बैठकले पुष्टि गर्छ। किनकि चुनवाड बैठकमा उहाँ जस्ता पाका र पूराना नेताहरूले प्रचण्ड-बाबुराम माडलीको लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको संसदवादी चिचारलाई अन्यसमर्थन गर्नु ठिक थिएन। जनयुद्धको थालीनीपछि मात्रै केन्द्रीय समिति र माथिल्लै नेतृत्वमा पुगेकै भएपनि युवापङ्किमा पार्टीभित्रका वैचारिक अन्तरसङ्घर्ष बुझनसक्ने र जोडतोडले बहस गर्न सक्ने हैसियतका थिएन भने मलाई लाग्छ। पन्तु श्याम दाइ जनयुद्धपछि नै केन्द्रीय समितिमा पुगे पनि चौथो महाधिवेशनकालमा मोहनविक्रम सिंह, निर्मल लामा, प्रचण्डको पनि नेतृत्वमा आगमन जस्ता अन्तरसङ्घर्ष बुझेको नेताले सैदान्तिक रूपमा लोकतान्त्रिक गणतन्त्रको संसोधनवादी लाईन बुझन र त्यसका विरुद्ध चिचारक गरेर बहस गर्न नसक्नु नेतृत्वप्रतिको अतिविश्वासको कमजोरी हो भने लाग्छ। यद्यपि जनयुद्धकालमा प्रचण्डका विरुद्धमा वैचारिक बहस गर्नु भनेको भक्तभक्ती उपलिएको पानीको कराहीमा टाउको चोबल्नु नै हुन्थ्यो।

प्रचण्डसँग वैचारिक रूपले बहसमा पौंछेजोरी खेलन सक्ने नेता मोहन बैद्य र सिंपि गजुरेत मात्रै हुनुहुन्थ्यो। उहाँहरू जनयुद्धको उल्केका समयमा भारतीय जेलमा कैद हुन पुनुभयो। यो गिरफ्तारीले बासुरामलाई आपनो बुर्जुवा गणतन्त्रवादी लाईनमा प्रचण्डलाई तीव्र सत्तालिप्साका कारण जनयुद्धको सेफल्याण्ड गर्ने कोशेदुझा बन्यो। जनयुद्धकालमा युवा पङ्किका नेताहरू त सबै प्रचण्डका अन्यभक्त नै थिए तर कमरेड श्याम, देव गुरुद्व, चन्द्रहरी सुवेदी, हरिभक्त केंडेल, बादल, नारायण शर्मा, पम्फा भुमाल, इद्वाहेन सिदेललगायतका प्रचण्डका समकालीन पूराना नेताहरूले वैचारिक बहस गरेर प्रचण्डको संसोधनवादी लाईनको बेलमा चिचारक गर्न नेताहरूले तथा प्रतिक्रिया दिएर त्यतिबेला प्रतिक्रिया दिएर त्यतिबेला नै थिए। यद्यपि जानिमा जाँदा आप्ना कुरा र विचारप्रति आकर्षित गर्न सक्ने क्षमता पनि श्याम दाइमा थियो। पञ्चायतिकाले नै पार्टीमा पूर्णकालीन समय दिएर लानुभएका श्यामले आकैले सङ्गठित गरेर आगाडि बढाएकाहरूलाई पार्टीको माथिल्लो जिम्मेवारी दिंदा पनि उहाँले बिनाहिचक उसको मातहतमा रहेर आफ्नो जिम्मेवारीलाई कुशलतार्वर्क सम्पन्न गर्नुहुन्थ्यो। म माथिल्लो तहमा जान पाइन भने गुनासो उहाँले गरेको मैले कहिल्यै थाहा पाएन।

प्रचण्डसँग वैचारिक रूपले बहसमा पौंछेजोरी खेलन सक्ने नेता मोहन बैद्य र सिंपि गजुरेत मात्रै हुनुहुन्थ्यो। उहाँहरू जनयुद्धको उल्केका समयमा भारतीय जेलमा कैद हुन पुनुभयो। यो गिरफ्तारीले बासुरामलाई आपनो बुर्जुवा गणतन्त्रवादी लाईनमा प्रचण्डलाई तीव्र सत्तालिप्साका कारण जनयुद्धको सेफल्याण्ड गर्ने कोशेदुझा बन्यो। जनयुद्धकालमा युवा पङ्किका नेताहरू त सबै प्रचण्डका अन्यभक्त नै थिए तर कमरेड श्याम, देव गुरुद्व, चन्द्रहरी सुवेदी, हरिभक्त केंडेल, बादल, नारायण शर्मा, पम्फा भुमाल, इद्वाहेन सिदेललगायतका प्रचण्डका समकालीन पूराना नेताहरूले वैचारिक बहस गरेर प्रचण्डको संसोधनवादी लाईनको बेलमा चिचारक गर्न नेताहरूले तथा प्रतिक्रिया दिएर त्यतिबेला नै थिए। यद्यपि जानिमा जाँदा आप्ना कुरा र विचारप्रति आकर्षित गर्न सक्ने क्षमता पनि श्याम दाइमा थियो। पञ्चायतिकाले नै पार्टीमा पूर्णकालीन समय दिएर लानुभएका श्यामले आकैले सङ्गठित गरेर आगाडि बढाएकाहरूलाई पार्टीको माथिल्लो जिम्मेवारी दिंदा पनि उहाँले बिनाहिचक उसको मातहतमा रहेर आफ्नो जिम्मेवारीलाई कुशलतार्वर्क सम्पन्न गर्नुहुन्थ्यो। म माथिल्लो तहमा जान पाइन भने गुनासो उहाँले गरेको मैले कहिल्यै थाहा पाएन।

प्रचण्डसँग वैचारिक रूपले बहसमा पौंछेजोरी खेलन सक्ने नेता मोहन बैद्य र सिंपि गजुरेत मात्रै हुनुहुन्थ्यो। उहाँहरू जनयुद्धको उल्केका समयमा भारतीय जेलमा कैद हुन पुनुभयो। यो गिरफ्तारीले बासुरामलाई आपनो बुर्जुवा गणतन्त्रवादी लाईनमा प्रचण्डलाई तीव्र सत्तालिप्साका कारण जनयुद्धको सेफल्याण्ड गर्ने कोशेदुझा बन्यो। जनयुद्धकालमा युवा पङ्किका नेताहरू त सबै प्रचण्डका अन्यभक्त नै थिए तर कमरेड श्याम, देव गुरुद्व, चन्द्रहरी सुवेदी, हरिभक्त केंडेल, बादल, नारायण शर्मा, पम्फा भुमाल, इद्वाहेन सिदेललगायतका प्रचण्डका समकालीन पूराना नेताहरूले वैचारिक बहस गरेर प्रचण्डको संसोधनवादी लाईनको बेलमा चिचारक गर्न नेताहरूले तथा प्रतिक्रिया दिएर त्यतिबेला नै थिए। यद्यपि जानिमा जाँदा आप्ना कुरा र विचारप्रति आकर्षित गर्न सक्ने क्षमता पनि श्याम दाइमा थियो। पञ्चायतिकाले नै पार्टीमा पूर्णकालीन समय दिएर लानुभएका श्यामले आकैले सङ्गठित गरेर आगाडि बढाएकाहरूलाई पार्टीको माथिल्लो जिम्मेवारी दिंदा पनि उहाँले बिनाहिचक उसको मातहतमा रहेर आफ्नो जिम्मेवारीलाई कुशलतार्वर्क सम्पन्न गर्नुहुन्थ्यो। म माथिल्लो तहमा जान पाइन भने गुनासो उहाँले गरेको मैले कहिल्यै थाहा पाएन।

प्रचण्डसँग वैचारिक रूपले बहसमा पौंछेजोरी खेलन सक्ने नेता मोहन बैद्य र सिंपि गजुरेत मात्रै हुनुहुन्थ्यो। उहाँहरू जनयुद्धको उल्केका समयमा भारतीय जेलमा कैद हुन पुनुभयो। यो गिरफ्तारीले बासुरामलाई आपनो बुर्जुवा गणतन्त्रवादी लाईनमा प्रचण्डलाई तीव्र सत्तालिप्साका कारण जनयुद्धको सेफल्याण्ड गर्ने कोशेदुझा बन्यो। जनयुद्धकालमा युवा पङ्किका नेताहरू त सबै प्रचण्डका अन्यभक्त नै थिए तर कमरेड श्याम, देव गुरुद्व, चन्द्रहरी सुवेदी, हरिभक्त केंडेल, बादल, नारायण शर्मा, पम्फा भुमाल, इद्वाहेन सिदेललगायतका प्रचण्डका समकालीन पूराना नेताहरूले वैचारिक बहस गरेर प्रचण्डको संसोधनवादी लाईनको बेलमा चिचारक गर्न न

आलोपालो

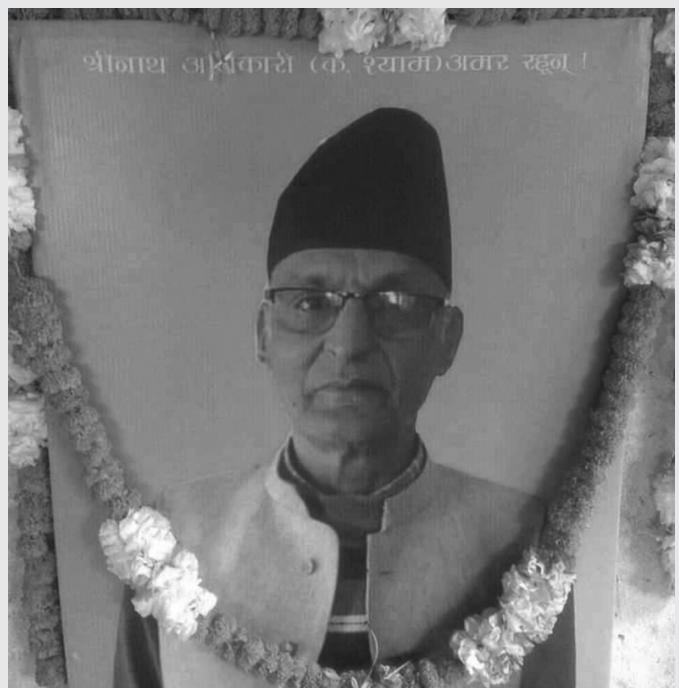
स्मृतिमा श्याम दाइ

नेपालको फिजीकरण गर्ने र राष्ट्रिय अस्तित्व नै समाप्त गराउने चरम राष्ट्रघाती हालको यो विधेयक तत्काल निःशर्त खारेज गरिनुपर्छ ।

■ हिरामणि दुस्री ■

नसोचेकै समयमा श्याम दाइलाई हामीले गुमाउनु पन्चो । हाम्रो नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (क्रान्तिकारी माओवादी)का पोलिटब्युरो सदस्य श्रीनाथ अधिकारी कमरेड श्याम फोकसोमा भएको क्यान्सरको रोगबाट पीडित भएर हाप्राबिचबाट सदाका लागि विदा हुनुभयो । बुटवलमा भएको पार्टीको केन्द्रीय समितिको बैठकमा दुई/तीन दिन हामी एकसाथ बसेका थिएँ । उहाँसँगको एकसाथको बसाई यो यौ मेरालाग्नि अनिम भयो । यस अधित त जनयुद्धकालदेखि बुटवल अगाडिका बैठकहरू, सम्मेलन, विभिन्न कार्यक्रम र अभियानहरूमा हामी एकसाथ

विताएका धेरै रात र दिनहरू छन् । सँगै बसाइका ऋममा होस् या त फोन सम्बादमा होस् हाप्राबिचमा पार्टी, आन्दोलन, नेता कार्यकर्ताहरूको वैचारिक स्तर आदि विषयमा कसरी गति दिन सकिएला भने विषयमा निकै गम्भीर छलफल भएका हुये । बुटवलको बसाइमा पनि तीने विषयमा छलफल भएको थिएँ । त्यहाँ बैठक चल्दाचल्न्दै दाइ अचानक बिरामी पर्नुभयो । बुटवल अस्पतालमा लैजाँदा निमोनियोको सिकायत गरेपछि सामान्य औषधी गरेर फर्कनुभयो । केन्द्रीय समितिको बैठक सकिएपछि हामी सबै विदा भयाँ । दाइ आफ्ऽो ढोरा तथा हाम्रो पार्टीको केन्द्रीय सदस्य कमरेन नारायण अधिकारीका साथमा पोखरा फर्कनुभयो । त्यहाँ पुगेपछि उहाँलाई बिमारले अलि साहो गलाएले मणिपाल अस्पतालमा देखाउँदा फोक्सोको क्यान्सर सिकायत गरेपछि चितवनको क्यान्सर अस्पतालमा भर्ना हुनुभयो । त्यहाँ उपचार गर्दै, काठमाडौंमा उपचार गर्न आउनुभयो । अन्यथा उपचारकै ऋममा काठमाडौंमा उहाँको निधन हुन गयो । क्यान्सरलाई जिल सक्नुभएन । हामीबाट सदाका लागि विदा भएर जानुभयो । यसरी हामीले श्याम दाइलाई गुमायाँ । एउटा आदर्शपूरुष, त्यागी र निष्ठावान व्यक्ति नेपालको कम्युनिस्ट आन्दोलनले नै गुमायो ।

श्याम दाइ नेपालको कम्युनिस्ट आन्दोलनमा सर्वहारा वर्णीय आदर्श, निष्ठा र त्यागका साथ समर्पित भएको बिरलै नेताहरूमा पर्नुहुन्थ्यो । विचारमा दृढ र दरिलो खम्बा हुनुहुन्थ्यो श्याम दाइ । व्यवहार भने उहाँको निकै सरल र सहजदृष्टी थिएँ, आफ्ना अनुयायीहरू तथा कार्यकर्ता पङ्किमा । उहाँ धेरै दुःख, कष्ट र अभावपूर्ण जीवनलाई पनि सहज र शालिनतापूर्वक व्यवस्थापन गर्ने कुशल र क्रान्तिकारी व्यक्तिका हुनुहुन्थ्यो । लाभ र अवसरका पछाडि उहाँ कहिल्यै पनि कुदुरु भएन । अविचल योद्धा, आस्थाका सतिसाल र कर्तव्यप्रति सँझै इमान्दारितापूर्वक खट्टै उहाँको स्वभाव थिएँ । उहाँबाट हामी दोस्रो पुस्ताका कार्यकर्ताहरूले सिक्नु पनि गुणहरू धेरै छन् । काति सिक्काँ त्यो हामी बाँचेकाहम्बा भर पर्ने कुरा हो ।

हामी दुर्दुका बिचमा एकापसमा नजिकबाट परिचय २०६०पछि मात्र भएको हो । फाट्टफुट भेटधाट र छलफल भएता पनि हाम्रो सहकार्य धेरै हुन पाएन । यद्यपि हामी एउटे केन्द्रीय समितिमा २०६९ चैतदेखि थिएँ, तापनि हाम्रो कार्यक्षेत्र फरक भएकाले नजिकबाट दैनन्दिनका व्यवहार धेरै बुझेन अवसर भने मिलेको थिएन । हामी केन्द्रीय समितिका हरेक बैठकहरू र केन्द्रीय स्तरका कार्यक्रमहरूमा भने निकै गम्भीर छलफल र बहस गर्याँ । यस्ता भेटधाटहरूमा हामी अक्सर सँझैँगे बस्ने गर्याँ । विशेषतः हाम्रा बिचमा जनयुद्धको बाँकी कार्यभार कसरी पूरा गर्न सकिन्छ र अबको क्रान्तिमा नेतृत्वको विकास गर्ने कुरा अनि क्रान्तिमा जनसहभागिता व्यापक बनाउने कुरामा हाम्रा बिचमा गम्भीर छलफल हुने गर्याँ ।

सादा जीवन र उच्च विचार भने कुरा कम्युनिस्ट बाँकी ७ येजमा

साल्ट ट्रेडिङ कंपनीलिमिटेड द्वारा प्रवित्रित
तौल पूर्ण, सुरक्षा सम्पूर्ण

ISI स्टाइलडिङ्गो नित्रलाइर रसर कोट जो शीर्षगत रिटलको जाती गएको ३ तहको होइपाइप
उच्च गुणस्तरको रेटिलर
पुनः प्रयोग गर्न बनाउनेको खारिटेक सिल गएको सिलिंडर
कम्प्यूटर प्रतिविद्युत चलने प्लाट। तौलगा सोहै आला दुरक्त हुनुहोस

लेटो काठमाडौं न्यास इन्डिस्ट्रिज लिमिटेड
जर्जेलाला घासिन्दू कालिकाटा काठमाडौं
पोस्ट ब्लॉक ८५६८५९, साराज ब्लॉक अवलोकी नामिलालो ताला
ईमेल: metro@stcnepal.com

देशभक्त जनगणतान्त्रिक मोर्चा, नेपाल

Desh Bhakta Janashanti Tantrik Morcha, Nepal

मिति (Date): २०७९/०८/०५

प्रेस विज्ञप्ति

पाँच राजनीतिक पार्टी र एक मोर्चा सम्मिलित कार्यगत एकताको यही श्रावण ४ गते भएको छलफलका दौरानमा भएका केही समझदारीको सार्वजनिकीकरण गरिएको सन्दर्भमा सामाजिक सञ्जालमा भएका टीकाटिप्पणीप्रति हाम्रो ध्यान आकर्षित भएको छ । छलफलका दौरानमा भएको समझदारीका सन्दर्भमा उक्त वक्तव्यमा उल्लेखित कतिपय विषयमा हाम्रो मत नमिलेको कुरा सार्वजनिक गर्नका लागि यो विज्ञप्ति जारी गरिएको छ ।

अभिवादनसहित !

सी.पी. गजुरेल

अध्यक्ष

पाँच पार्टी...

सम्मिलित कार्यगत एकताको यही श्रावण ४ गते भएको छलफलका दौरानमा भएका केही समझदारीको सार्वजनिकीकरण गरिएको सन्दर्भमा सामाजिक सञ्जालमा भएका टीकाटिप्पणीप्रति हाम्रो ध्यान आकर्षित भएको छ ।

यी जनपक्षीय मिडियाहरू खोजी खोजी पठौं !

- www.moolbato.com
- www.daunnenews.com
- www.isthaniyapatra.com
- www.navadristi.com
- www.hamrokalapani.com
- www.hamroonline.com
- www.newsabhiyan.com
- **वर्गदृष्टि साप्ताहिक**
- **दाउन्न साप्ताहिक**
- **स्थानीयपत्र साप्ताहिक**
- **छापामार साप्ताहिक**
- **नयाँ कोशी मासिक**
- **दायित्वबोध त्रैमासिक**

कोभिड-१९ को जोखिम पुनः देखा परेको छ

यसबाट बच्न र बचाउन : यसबाट बच्न,
➤ सही तरिकाले मास्क लगाउन
➤ भेटघाट र जमघटमा कम्तिमा २ मिटरको दुरी कायम राख्ने ।
➤ समय-समयमा सावनुपानीले हात धुने वा स्यानीटाइजर प्रयोग गर्ने ।
➤ खोक्दा वा हाच्छिंग रादा नाक सुख छाँचे गर्ने ।
➤ आफू बस्ने घर तथा कार्यालय लगायतको लगायतको स्थानमा नियमित स्यानीटाइजर प्रयोग गर्ने ।
➤ अनावश्यक भीडभाड नगर्ने ।
➤ हाता ओहरदोहर नगर्न स्थान र भीडभाडमा नजाउने ।
➤ कोभिड-१९ विरुद्ध खोप लगाउन बाँकी भए तत्काल लगाउने ।
➤ कोभिडको लक्षण देखिएमा अरुलाई सर्न नदिनको लागि समयमा नै परिक्षण गर्ने ।
समयमा नै सर्तक र संचेत बन्नै ।

नेपाल सरकार
विश्वापन बोर्ड

श्रीमान् विश्वापन बोर्ड

